

En utvärdering av validitet och reliabilitet för bedömningsinstrumentet *uppföljning av insatser för vuxna missbrukare (UIV)*

2015-03-24

Kristina Berglund och
Peter Wennberg

Syftet med utvärderingen

Undersöka instrumentets (psykometriska) validitet och reliabilitet

- Är det många brukare/socialsekreterare som väljer att inte besvara vissa frågor?
- Hur ofta väljer man kategorin "vet ej"?
- Går det att summera upp brukarnas och socialsekreterarnas bedömningar till ett *nöjdhetsindex*? – (för att kunna summera upp frågorna behöver de hänga ihop dvs samvariera).
- Besvaras frågorna av brukaren på samma sätt oavsett vem som intervjuar (interbedömarreliabilitet)?

Varför undersöka psykometrisk validitet och reliabilitet?

- Går det att lita på siffrorna?
- Mäter vi det som vi tror att vi mäter?
- Hänger frågorna ihop statistiskt? Dvs samvarierar de i så hög grad att slutsatsen blir att de *mäter en och samma sak* – i det här fallet ”brukarupplevd kvalitet”
- Att summera ihop frågor i en intervju till index gör det lättare att använda dessa. Men håller frågorna att utifrån statistiska beräkningar summera ihop dem till kvalitetsindex?
- Hur stort är bortfallet för varje fråga? Ju större bortfall – desto svårare att använda frågan.
- Blir svaren lika oavsett vem som intervjuar? Om lika är intervju tillförlitlig.

Metod

- Forskarna fick av Diosentic AB en databas för alla intervjuer som hittills gjorts
- Databasen var avidentifierad så det gick inte att se vem brukaren/socialsekreteraren var, samt vilken kommun intervjuerna var hemmahörande.
- Instruktioner skickades ut till socialsekreterare hur man skulle göra interbedömarreliabilitet.
- Databasen lades in i ett statistikprogram och statistiska analyser gjordes.
- Utifrån analyser skrevs en vetenskaplig artikel (som också inbegrep en genusanalys) och som publicerats i Socialmedicinsk tidskrift

Vi undersökte också...

- genusaspekter
- dvs...om det fanns systematiska skillnader mellan mäns och kvinnors insatser och om man värderat insatsen olika beroende på om man var en man eller kvinna

Antal personer som beräkningar gjorts på!

- 621 skattningar om bakgrundsinformation (som ibland fyllts i av socialsekreterare ensamt och ibland tillsammans med brukare)
- 434 brukarskattningar, varav 248 intervjuats i personligt möte och 186 via telefon)
- 621 skattningar av socialsekreterare om hur de upplevt insatsen

Från april 2011 – april 2014; 28 kommuner i landet (av 32 anslutna) som gett sitt medgivande att vara med i utvärderingen

Resultat – internt bortfall

- Internt bortfall (svaret: *vet ej*) varierade mellan 4.2% till 12.4% vad gäller brukarskattningar. Störst var fråga:
 - Hur nöjd eller missnöjd är du med vårdgivarens förmåga att motivera dig att medverka i behandlingen? (8,5 %)
 - Hur nöjd eller missnöjd är du med hur vårdgivaren arbetade enligt vårdplanen (9,7 %)
 - Hur nöjd eller missnöjd är du med vårdgivarens förmåga att själv föreslå förändringar i planeringen? (12,4 %)

OBS! Fanns också mycket bortfall i svaren där brukaren hoppat över att besvara frågan

Resultat – summerade index för brukarnas värderingar

Gick att konstruera två summerade index med vissa utvalda frågor

Index 1: Brukarupplevd kvalitet på insatsens effektivitet.

De frågor som ingick var följande:

1. Hur har dina förutsättningar att hantera ditt missbruk förändrats till följd av insatsen?
2. Hur har din relation till familjen och andra viktiga relationer förändrats till följd av insatsen
3. Hur har din fysiska hälsa förändrats till följd av insatsen?
4. Hur har din psykiska hälsa förändrats till följd av insatsen?

Resultat – summerade index för brukarnas värderingar

Gick att konstruera två summerade index med vissa utvalda frågor

Index 2: Vårdgivarkvalitet. De frågor som ingick var följande:

1. Hur nöjd eller missnöjd är du med hur vårdgivaren arbetade enligt målen i vårdplanen?
2. Hur nöjd eller missnöjd är du med hur vårdgivaren bemötte dig?
3. Hur nöjd eller missnöjd är du med vårdgivarens förmåga att bemöta dig att medverka i vårdgivarens behandling?
4. Hur nöjd eller missnöjd är du med hur vårdgivaren har utfört uppdraget som helhet?

Resultat – summerade index för socialsekreterarnas värderingar

- Det gick inte att konstruera ett summerat index för socialsekreterarnas frågor

Diskussion

- + Bra att ställa frågor till brukaren och tydliggöra brukarens synpunkter!
- + Instrumentet är brett och verkar täcka av de viktigaste områdena vilket är ett av instrumentets styrkor
- +/- Det faktum att både brukaren och socialsekreteraren skattar är sympatiskt, men vad ska socialsekreterarnas skattningar användas till? Psykometriskt hänger inte socialsekreterarnas frågor ihop
- +/- Summerat index för vissa av brukarnas frågor – bra. Tyvärr fungerade inte socialsekreterarnas frågor att summera ihop vilket reducerar användningen.
- Frågor som inte går att summeras ihop blir mindre användbara (då enstaka frågor i princip aldrig håller psykometriskt)
- ...upplägget att behandlaren gör skattningar utan brukarens närvaro är minst sagt tveksamt
- instrumentet är inte använt internationellt och användarstödet vilar på ett litet privat företag
- Vi bedömer att instrumentet är för långt för att funka praktiskt (vad tycker användarna om det?)

Aspekt som saknas i utvärderingen

- Gick inte att göra analys gällande *interbedömarreliabilitet*

I övrigt finns saker som inte tillhörde vårt uppdrag men som ändå är viktigt att belysa:

- Hur upplever användarna intervjun: fördelar/nackdelar
- Hur används intervjun i praktiken? (Hur, om, av vem används statistiken, används intervjun i beslutsfattande)?
- Hur riktigt angiven är bakgrundsinformationen?
- Känner sig brukarna bekväma med intervjun, såsom den görs?